

A cukorbetegség (diabétesz mellitus) formái, veszélyei, szövődményei

írta: Prof. Dr. Kékes Ede,
a Magyar Hipertónia Társaság elnökségi tagja

Csak első hallásra tűnik egyszerűnek a cukorbetegség, azonban ha kicsit belemélyedünk a kérdésbe, látjuk, hogy egy bonyolult, összetett klinikai jelenséggel állunk szemben. Egészséges, nem cukorbeteg egyénnél a vércukorszint szűk határok között mozog és egy megszabott határ fölé nem emelkedik. Cukorbetegségről, illetve az azal összefüggő állapotokról akkor beszélünk, ha a vércukorszint ezt a szűk tartományt elhagyja. A legegyszerűbb oki megközelítés és ezáltal a cukorbetegség két fő típusa mögött az áll, hogy lecsökken a vércukorszint szabályozója az inzulin, vagy jelentősen csökken annak termelődése. A másik ok, hogy inzulin jelenléte ellenére sem tudják a sejtek felvenni cukrot (glukóz), ezért egyre több inzulin termelődik (hyperinzulinémia), mely folyamat miatt ugyancsak emelkedik a vércukorszint. Ez utóbbi jelenséget inzulinrezisztenciának nevezik. Ezen két jelenség alapján különítjük el a cukorbetegség két fő formáját:

1-es típusú cukorbetegség

Örökletes forma, már gyermekkorban, fiatal felnőtteknél jelentkezik. Elpusztulnak a szervezet saját inzulintermelő sejtjei, ezért rövidebb-hosszabb idő alatt teljes inzulinhiányos állapot alakul ki. Ezen betegek életben maradásához az inzulin folyamatos pótlása szükséges. Ez a típus a cukorbetegek 10%-át teszi ki.

2-es típusú cukorbetegség

A cukorbetegek 90%-a ebbe a formába sorolható. Felnőttkorban jelentkezik. A betegség lényege itt az inzulinrezisztencia, melyet a fentiekben részleteztünk. Az eredmény a vércukorszint kóros mértékű emelkedése. A 2-es típusú cukorbetegség klasszikus civilizációs ártalom, melynek kialakulásában döntő szerepe van a helytelen étkezési formák elterjedésének, a mozgásszegény életmódnak és az ezek által kialakult testsúlytöbbletnek, az elhízásnak. Ezen belül is az u.n. zsigeri típus (alma formátum) játszik döntő szerepet, ugyanis az itt elhelyez-

kedő zsírsejtek speciális adottságokkal rendelkeznek és számos, a szervezet számára káros hatású anyagot termelnek.

A hivatalos leírás szerint a 6 mmol/l alatti éhomi vércukorszint értéket tekintik normálisnak, emelkedett értékről pedig akkor beszélünk, ha az éhomi vércukorszint 6,1 – 6,9 mmol/l között van. 7,0 mmol/l felett már kóros az érték.

A 2-es típusú diabétesz jellemezhető úgy is, mint a 21. század pandémiája. 2015-ben 415 millió cukorbeteget ismertünk az egész világon, az előrejelzések szerint pedig 2040-re 642 millió diabéteszes beteggel kell számolnunk világszerte. A diabétesz gyakorisága minden országban nő, a betegek döntő többsége a 40–59 év közötti korosztályból kerül ki. 183 millió beteg nem ismeri a diagnózisát, 2015-ben 5 millió haláleset diabéteszszel volt kapcsolatban. A felismert 2-es típusú cukorbeteg gyakorisága a fejlett országokban 5% körüli, de a fel nem ismert betegek további 5%-ot tesznek ki.

A cukorbetegség klinikai képe ezzel még nem teljes. Az egész világon elterjedt egy cukorbetegséget megelőző állapot, a „prediabétesz”. Ez egy köztes anyagcsere állapotot jelent a normális és a diabéteszes cukorháztartás között.

A cukorbetegség nagyon gyakran társul magasvérnyomás-betegséggel. Hazánkban a hipertóniás betegek mintegy 30%-ában találkozunk együttes előfordulással, mely jelentősen növeli a szív- és érrendszeri betegségek előfordulását.

Gyakori és igen veszélyes formáció, amikor nemcsak emelkedett vérnyomásérték, hanem kóros zsíryanycsere-zavar (magas triglicerid szint + alacsony HDL koleszterin) hasi elhízás, valamint emelkedett húgysavszint is társul az emelkedett vércukorszint értékhez. Ez az új klinikai entitás a „metabolikus szindróma”, melynek jelenléte többszörösére emeli a szív- és érrendszeri kockázatot.

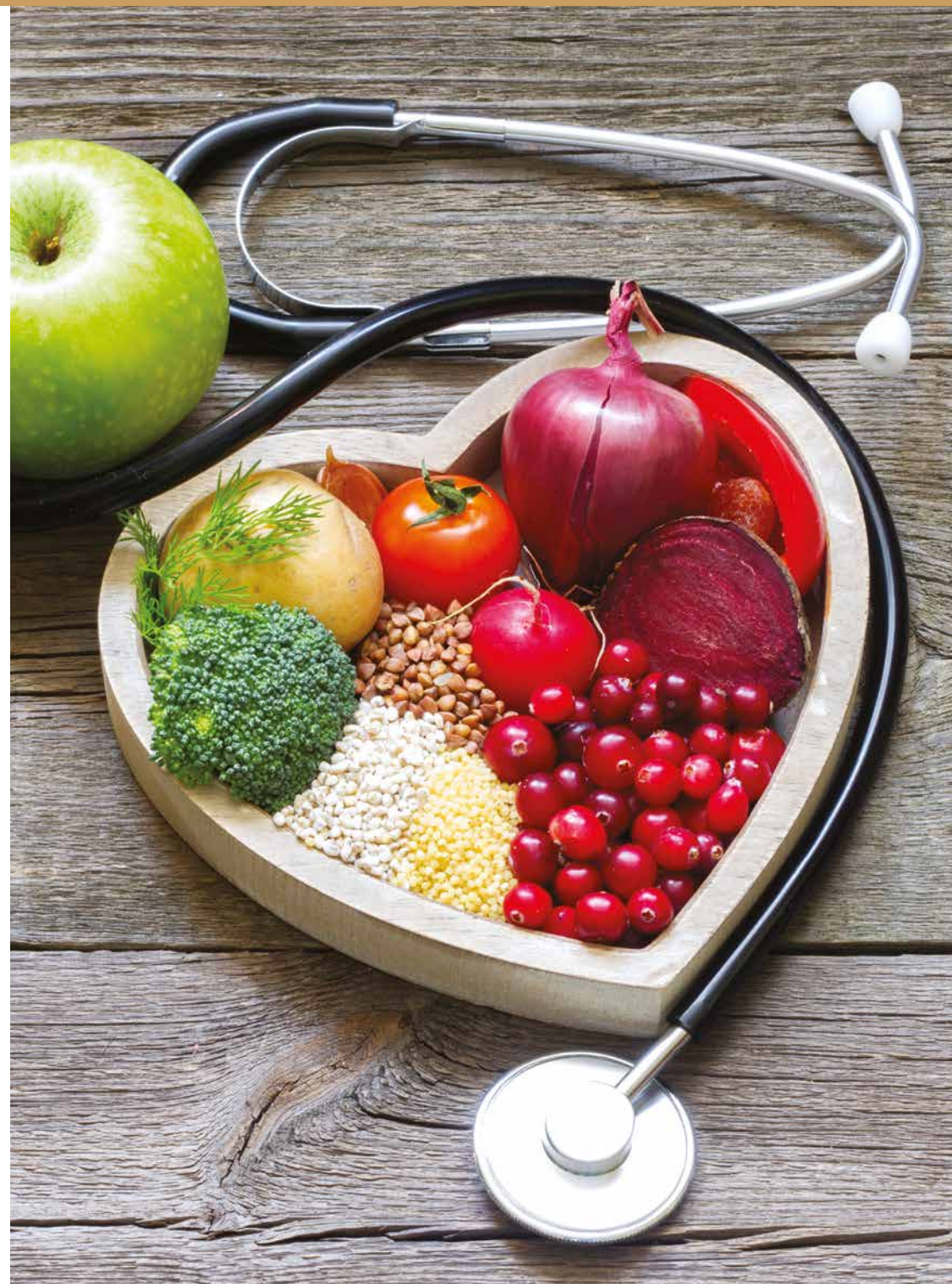

A cukorbetegség leggyakoribb szövődményei:

1. A szív és érrendszer betegségei. Ezek közül kiemelten veszélyezteti az életet a gutaütés (stroke) és a szívizom elhalás (szívinfarktus). Azt szokták mondani, ha valakinek cukorbetegsége van, kétszer nagyobb a valószínűsége a szívinfarktus kialakulásának, mint egy hasonló korú, azonos egyéb kockázati tényezővel rendelkező egyénnél. A stroke pedig magas halálozási aránnyal bír és a munkaképességet erősen rontja.
2. A vesefunkció romlása, veseelégtelenség kialakulása.
3. Az alsó végtag ereinek és idegeinek súlyos károsodása, mely akár a lábujjak, vagy az egész végtag elhalásához vezethet.
4. Látásromlás kialakulása, mely végső esetben a látás elvesztését okozhatja.

A 2-es típusú cukorbetegséget vagy a fentiekben felsorolt megelőző állapotokat rendszeres szűrővizsgálatok segítségével ismerhetjük fel időben. Évente egyszer érdemes vércukorértékünket ellenőrizni, különösen azoknak, akik a nagyobb rizikócsoporthoz tartoznak. Elsősorban 45 év felett, ha van a családban cukorbetegség, ha zsíryanycsere-zavar áll fent, jelentős testsúlynövekedés (elsősorban hasi, alma formátumú) esetén, illetve korábbi szív-érrendszeri betegségek esetén. Ma már egyszerűen kezelhető otthoni vércukormérő készülékek állnak rendelkezésünkre.

Alapvetően fontos, hogy a kivizsgált, emelkedett vagy kóros vércukorszint értéket egy életen át kezelni kell! Erre életmódbeli változtatás, különböző gyógyszeres és inzulin injekciós terápiás lehetőségek állnak rendelkezésre.

A szövődmények megelőzése szempontjából a rendszeres önellenőrzés és a kezelőorvos által előírt terápia pontos betartása nélkülözhetetlen.

Ez a tájékoztató anyag kizárólag információs célokat szolgál, és nem helyettesíti az orvos szakmai tanácsait, valamint az orvosi kezelést. Egészségi állapotával vagy betegségével kapcsolatos kérdéseivel forduljon kezelőorvosához!

Felhasznált irodalom:

1. Egészségügyi szakmai irányelv – A diabétesz mellitus kórismézéséről, a cukorbetegség antihyperglykaemiás kezeléséről és gondozásáról felnőttkorban (szerk.: Jermendy Gy). Diabetologia Hungarica 2017; 25(1): 3-77.
2. MDT szakmai irányelve, 2014. (szerk.: Jermendy Gy): Diabetologia Hungarica 2014; XXII. évf., (Suppl.1): 2-84.
3. <http://www.diabetes.hu>

További információ: Egis Gyógyszergyár Zrt. Kardiometabolikus üzletág
1134 Budapest, Lehel u. 15., tel.: 06-1-803-2222,
e-mail: marketing@egis.hu, honlap: www.egis.hu
Lezárás dátuma: 2020.04.27.